

ANTROPOLOGIA SOCIAL I CULTURAL

Curs 1994-1995
1er semestre

Prof. Pepi Soto Marata

1. Introducció.

1. El concepte de cultura. Sobre l'objecte d'estudi de l'Antropologia.
2. Enculturació i aculturació. Relativisme, etnocentrisme i evolució.
3. Variabilitat cultural de l'espècie humana. Raça i cultura. Cultura, adaptació i organització social.

2. Breu història de la disciplina antropològica.

1. L'interès per la diferència cultural i la seva conceptualització.
2. Camps d'estudi i corrents teòrics de l'Antropologia Social i Cultural, des de l'evolucionisme fins a l'ecologia cultural.
3. El treball de camp i l'observació participant. Etnografia i comparació intercultural.
4. Redefinició de l'objecte d'estudi de l'Antropologia. L'estudi de les societats complexes. Els estudis urbans.

3. Organització de la reproducció.

1. La prohibició de l'incest. Regulació de la sexualitat.
2. Matrimoni, família i estructures domèstiques. Definicions, funcions i tipologies.
3. Els fills i l'adscripció als grups de parents. Filiació i descendència.

4. Tecnologia, producció i distribució.

1. Tecnologia, control i modificació del medi. Distribució territorial dels ecotipus.
2. Caçera i recol·lecció. Ramaderia nòmada. El cultiu de la terra i la cria del bestiar.
3. Organització de la producció i divisió del treball. Organització de la distribució i el consum. Reciprocitat i redistribució. Intercanvi i mercat.
4. Benestar, misèria i abundància. Opulència de les societats no estatals.

5. Poder i autoritat.

1. Sistemes de diferenciació social. Les jerarquies per sexe i edat.
2. Societats de bandes, societats tribals i societats estratificades. Accés als recursos i accés al coneixement. Rol, estatus i poder.
3. Manteniment de l'ordre i mecanismes de control social. Llei i opinió pública.
4. Sobre l'origen de l'Estat. Castes i classes socials. Minories i majories.
5. Desenvolupament, subdesenvolupament, migracions i conflictes interètnics.

6. Creences, simbolisme i ritual.

1. Magia, religió i ideologia. Els especialistes religiosos. Creença i control social.
2. Varietats d'experiència religiosa. Creences i pràctiques individuals. Creences i pràctiques comunitàries. Bruixeria i coneixement.
3. Simbolisme i ritual. Naturalesa, funció i classificació dels rituals. Rituals i cicle vital.
4. El mite. Simbologia i interpretació. La funció social del mite. Identitat individual i identitat col·lectiva. Sexe, edat, genealogia i territori.

7. Coneixement antropològic i intervenció social.

1. Colonialisme i espoliació. La cultura de la pobresa. Legitimació de la desigualtat.
2. Aplicabilitat de l'Antropologia i diversificació dels camps d'estudi. Interdisciplinarietat.

LECTURES OBLIGATORIES

Dossier

- FRIED, M., "Sobre la evolución de la estratificación social y el Estado" a J.R. Llobera (comp) Antropología política, Barcelona, Anagrama, 1985.
- HARRIS, M., "Variedades de experiencia religiosa" a Introducción a la Antropología general, Madrid, Alianza Universidad, 1971.
- LEVI-STRAUSS, C., "Raza e Historia", a Antropología Estructural, Madrid, Siglo XXI, 1979.
- LEVI-STRAUSS, C., i altres, "La familia" a Polémica sobre el origen y la universalidad de la familia, Barcelona, Cuadernos Anagrama, 1974.
- SAHLINS, M., "La sociedad opulenta primitiva" a La economía de la Edad de Piedra, Madrid, Akal, 1983.

Monografia

- MIDDLETON, J., Los Lugbara de Uganda, Publicacions d'Antropologia Cultural, Universitat Autònoma de Barcelona, n°4, Bellaterra, 1985.

AVALUACIO

1. Una resenya - esquema de lectura de cada un dels articles del Dossier.

Extensió: Un foli.

Entrega: La data exacta es fixarà a classe tenint en compte el vincle de l'article amb el temari.

- "Raza e historia" de Lévi-Strauss. - Temes 1 i 2.
- "La familia" de Lévi-Strauss. - Tema 3.
- "La sociedad opulenta primitiva" de Sahlins. - Tema 4.
- "Sobre la evolución de la estratificación social y del Estado" de Fried. - Tema 5.
- "Variedades de experiencia religiosa" de Harris. - Tema 6.

2. Assaig sobre la monografia Los Lugbara de Uganda.

Extensió màxima: 15-20 folis.

Entrega: Abans de vacances de Nadal.

3. Examen a partir del següent material: el temari de l'assignatura, les lectures obligatòries i els videos que s'hagin vist al llarg del semestre.

BIBLIOGRAFIA

Temes 1 i 2.

- BEATTIE, J., Otras Culturas, México, D.F., F.C.E., 1972.
- FRIGOLE, J., i altres, Antropología, hoy, Barcelona, Teide, 1983.
- GEERTZ, C., El antropólogo como autor, Barcelona, Paidós Studio, 1989.
- GEERTZ, C., La interpretación de las culturas, Barcelona, Gedisa, 1992.
- GONZALEZ ECHEVARRIA, A., La construcción teórica en antropología, Barcelona, Anthropos, 1987.
- GONZALEZ ECHEVARRIA, A., Etnografía y comparación. La investigación intercultural en Antropología, Publicacions d'Antropologia Cultural, Universitat Autònoma de Barcelona, n° 7, Bellaterra, 1990.
- HARRIS, M., El desarrollo de la teoría antropológica. Una historia de las teorías de la cultura, Madrid, Siglo XXI, 1987
- HARRIS, M. Introducción a la Antropología general, Madrid, Alianza Universidad Textos, 1971. Edició revisada, 1992.
- KAHN, J.S. (comp.) El concepto de cultura: textos fundamentales., Barcelona, Anagrama, 1975.
- KAPLAN, D. i MANNERS, R. Introducción crítica a la teoría antropológica, Buenos Aires, Nueva Imagen, 1978.
- KUPER, A., Antropología y antropólogos. La escuela británica: 1922-1972, Barcelona, Anagrama, 1975.
- LEVI-STRAUSS, C., El pensamiento salvaje, Buenos Aires, F.C.E., 1984.
- LEVI-STRAUSS, C., Tristes trópicos, Barcelona, Paidós, 1988.
- LEWONTIN, R.C. i altres, No está en los genes. Racismo, genética e ideología, Barcelona, Crítica, 1987.
- LLOBERA, J.R., La antropología como ciencia, Barcelona, Anagrama, 1988.
- MEAD, M., Adolescencia y cultura en Samoa, Barcelona, Paidós, 1990.
- VALDES DEL TORO, R., Antropología Cultural, Madrid, UNED, 1975.

Tema 3.

- EVANS-PRITCHARD, E.E., Los Nuer, Barcelona, Anagrama, 1977.
- FOX, R., Sistemas de parentesco y matrimonio, Madrid, Alianza, 1979.
- GEFFRAY, C., Ni père ni mère. Critique de la parenté: le cas Makhuwa, Paris, Du Seuil, 1990.
- GONZALEZ ECHEVARRIA, A., i altres, Tres escritos introductorios al estudio del parentesco, Publicacions d'Antropologia Cultural, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, 1983.
- HERITIER, F., La paz y la lluvia y otros ensayos. Publicacions d'Antropologia Cultural, Universitat Autònoma de Barcelona, 1993.
- LEVI-STRAUSS, C., i altres, Polémica sobre el origen y la universalidad de la familia., Barcelona, Cuadernos Anagrama, 1982.
- LEVI-STRAUSS, C., Las estructuras elementales del parentesco, Barcelona, Paidós, 1981.

Tema 4.

- GARCIA, J.L., Antropología del territorio, Madrid, Taller ediciones JB, 1976.
- GODELIER, M., (comp) Antropología y economía., Barcelona, Anagrama, 1976.
- GODELIER, M., Instituciones económicas, Barcelona, Anagrama, 1981.
- J.R.LLOBERA (comp) Antropología económica. Estudios etnográficos, Barcelona, Anagrama, 1981.
- MALINOWSKI, B., Los Argonautas del Pacífico Occidental, Barcelona, Península, 1973.
- MALINOWSKI, B., Diario de campo en Melanesia, Madrid, Júcar, 1989.
- MEILLASSOUX, C., Mujeres, graneros y capitales, Madrid, Siglo XXI, 1985.
- RAPPAPORT, R., Cerdos para los antepasados., Madrid, Siglo XXI.
- SAHLINS, M., Economía de la Edad de Piedra, Madrid, Akal, 1983.
- TURNBULL, C., Los pigmeos, el pueblo de la selva, Buenos Aires, Javier Vergara, ed., 1984.
- VALDES DEL TORO, R., Las artes de subsistencia, La Coruña, Adara, 1977.

Tema 5.

- BALANDIER, G., Antropología política, Barcelona, Edicions 62, 1976.
- DUMONT, L., Homo Hierarchicus, essai sur le système des castes, París 1966.
- FRIGOLE, J., "Llevarse la novia". Matrimonios consuetudinarios en Murcia y Andalucía, Publicacions d'Antropologia Cultural, Universitat Autònoma de Barcelona, n°2, Bellaterra, 1984.
- LEACH, E.R., Sistemas políticos de la Alta Birmania, Barcelona, Anagrama, 1977.
- LEWELLEN, T.C., Introducción a la Antropología Política, Barcelona, ed. Bellaterra, 1985.
- LLOBERA, J.R., (comp) Antropología política, Barcelona, Anagrama, 1985.
- MALINOWSKI, B., Crimen y costumbre en la sociedad salvaje, Barcelona, Ariel, 1969.
- MIDDLETON, J., Los Lugbara de Uganda., Publicacions d'Antropologia Cultural. Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, 1985.
- SILBERBAUER, g., Los cazadores del desierto, Barcelona, Mitre, 1981.

Tema 6.

- BIRKET-SMITH, K., Los esquimales, Barcelona, Labor, 1983.
- DEVOS, G., Antropología psicológica, Barcelona, Anagrama, 1981
- GONZALEZ ECHEVARRIA, A., Invención y castigo del brujo en el Africa Negra, Serbal, 1982
- LEACH, E.R., Cultura y comunicación. La lógica de la conexión de los símbolos, Madrid, Siglo XXI, 1989.
- LISON TOLOSANA, C., Brujería ., estructura social y simbolismo en Galicia, Madrid, Akal, 1983.
- MALLART, Ll., La dansa als esperits, Barcelona, La llar del llibre, 1983
- MALLART, Ll., Ser hombre, ser alguien. Ritos e iniciaciones en el sur de Camerún, Publicacions d'Antropologia Cultural, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, 1993.

- PRAT, J., La mitologia i la seva interpretació, Barcelona, Els llibres de la frontera, 1987.
- PRATS, LI., El mite de la tradició popular, Barcelona, Edicions 62, 1988.
- SCHWIMMER, E., Religió i cultura, Barcelona, Anagrama, 1982.
- SPERBER, D., El simbolisme en general, Barcelona, Anthropos, 1988.
- TURNER, V., La selva de los símbolos, Madrid, Siglo XXI, 1980.
- VAN GENNEP, A., Los ritos de paso, Madrid, Taurus. Alfaguara, 1986.

Tema 7.

- CAMILLERI, C., Antropología cultural y educación, París, Unesco, 1985.
- CARRASCO, S., Alimentació i cultura, Publicacions d'Antropologia Cultural, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, 1993.
- GIEMS, Gitanos al encuentro de la ciudad: Del chalaneo al peonaje, Madrid, Cuadernos para el diálogo, 1975.
- KAY MARTIN, M. i VOORHIES, B., La mujer: un enfoque antropológico, Barcelona, Anagrama, 1978.
- KENNY, M. i DE MIGUEL, J.M., La antropología médica en España, Barcelona, Anagrama, 1980.
- KNIPMEYER, M., i altres, Escuelas, pueblos y barrios. Antropología educativa, Madrid, Akal, 1980.
- KROEBER, T., Ishi, crónica antropológica de un indio americano, Barcelona, Bosch, 1978.
- LEWIS, O., Pedro Martínez, México, Mortiz, 1969.
- LEWIS, O., La cultura de la pobreza, Barcelona, Cuadernos Anagrama, 1972.
- SAN ROMAN, T., Gitanos de Madrid y Barcelona. Ensayos sobre Aculturación y Etnicidad, Publicacions d'Antropologia Cultural, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, 1990.
- SAN ROMAN, T., Vejez y cultura. Hacia los límites del sistema, Barcelona, Fció. Caixa de Pensions, 1990.